

Spis treści

WSTĘP	3
I. SĄDOWE DOCHODZENIE WIERZYTELNOŚCI	6
CYFRYZACJA	6
1. Ograniczenia techniczne EPU (e-sądu)	6
2. Ograniczenia legislacyjne EPU (e-sądu)	6
3. Niski poziom informatyzacji sądów powszechny	7
DORĘCZENIA PISM PROCESOWYCH W FORMIE PAPIEROWEJ	8
4. Wydłużona procedura doręczeń komorniczych	8
PRZEPIŃYW INFORMACJI	9
5. Zbyt krótkie lub niepełne uzasadnienia orzeczeń w ramach EPU (e-sąd)	9
6. Powolny przepływ informacji w ramach EPU (e-sąd)	10
7. Trudności w weryfikacji danych dłużników	10
II. EGZEKUCJA KOMORNICZA	11
USTRÓJ KOMORNIKÓW SĄDOWYCH	12
8. Ograniczające skuteczność odzyskiwania należności limity komornicze	12
9. Brak elektronicznej wymiany korespondencji pomiędzy komornikami sądowymi i organami rentowymi	14
10. Brak przekazywania przez ZUS do organu egzekucyjnego informacji o zmianie płatnika składek osoby wobec której toczy się egzekucja	14
11. Ograniczenia terytorialne	15
PROCEDURA EGZEKUCYJNA	16
12. Nieadekwatne koszty postępowania egzekucyjnego	16
13. Utrudniający sprawne postępowanie sposób ustalania ceny wywołania w egzekucji z nieruchomości	16
14. Ograniczenia w kontynuowaniu postępowania egzekucyjnego przez nabywcę wierzytelności	17
15. Nieaktualny mechanizm ochrony wynagrodzenia przed egzekucją	18

III. INFORMACJA GOSPODARCZA _____ 19

DOSTĘP DO INFORMACJI GOSPODARCZEJ _____ 20

- 16. Przeszarżała technika dostępu do rejestrów 20
- 17. Ograniczenia w udostępnianiu informacji dotyczących wierzytelności potwierdzonych tytułem wykonawczym 20
- 18. Nieaktualny limit baz danych 21

PRZETWARZANIE INFORMACJI GOSPODARCZEJ _____ 22

- 19. Wysoka kwota zobowiązania wymagana przy przekazywaniu Informacji Gospodarczej 22
- 20. Ustawowe nadmierne wydłużenie przepływu informacji 22
- 21. Niezgodny z rzeczywistością rynkową termin ważności upoważnienia do weryfikacji konsumenta 23

CYFRYZACJA PRZEPŁYWU INFORMACJI GOSPODARCZEJ _____ 24

- 22. Nieprzystający do rzeczywistości technologicznej wymóg pisemnej umowy między wierzycielem, a biurem informacji gospodarczej 24
- 23. Brak cyfrowej formy w przypadku wezwania do zapłaty konsumenta 25

IV. RESTRUKTURYZACJA I UPADŁOŚĆ _____ 26

ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE RESTRUKTURYZACJI I UPADŁOŚCI _____ 26

- 24. Brak uregulowania subpartycji wierzytelności 26
- 25. Niska transparentność procesów restrukturyzacji wierzytelności 27
- 26. Niewielki wpływ zainteresowanych podmiotów na powoływanie pozasądowych organów nadzorujących procesy restrukturyzacyjne 27
- 27. Ograniczona zbywalność wierzytelności w postępowaniach restrukturyzacyjnych 28

V. ZAGADNIENIA OGÓLNOGOSPODARCZE _____ 29

PROBLEMATYKA OGÓLNOGOSPODARCZA DOTYCZĄCA WIERZYTELNOŚCI _____ 29

- 28. Nieprecyzyjna konstrukcja przedawnienia 29
- 29. Problematyka statusu pokrzywdzonego na gruncie kodeksu postępowania karnego 30
- 30. Utrudnienia w swobodnym dysponowaniu wierzytelnością przez skutek klauzuli zakazującej cesji wierzytelności 31
- 31. Forma umowy cesji wierzytelności utrudniająca zarządzanie wierzytelnościami 32

WSTĘP

Sytuację wierzycieli kształtują zarówno zjawiska ekonomiczne, jak i instytucjonalne. Te pierwsze, na najbardziej ogólnym, makroekonomicznym poziomie zależą od wzrostu gospodarczego (utożsamianego najczęściej z PKB), a pisząc jeszcze ogólniej – od sytuacji gospodarczej państwa. Schodząc niżej po ekonomicznej drabinie zależności, dostrzec można zatory płatnicze, problematykę inflacji, poziom dochodu rozporządzalnego dłużnika-konsumenta, czy stopę oszczędności gospodarstw domowych. Istotne są też postawy kulturowo-psychologiczne jak moralność płatnicza (rozumiana jako poczucie obowiązku dłużnika za dług i jego nastawienie wobec spłaty długu), które wprost wpływają na sytuację podmiotów dochodzących swoich należności.

Zjawiska ekonomiczne są elementem środowiska w którym przychodzi funkcjonować wierzycielowi. Ich rola jest szczególnie istotna w czasach przełomu lub odkryć, czy kryzysów, choćby takich jak ten wywołany pandemią COVID-19. Niniejszy raport ma je na uwadze, jednak otoczenie ekonomiczne nie jest bezpośrednio jego treścią.

Raport skupia się na problemach instytucjonalnych – na regulacjach prawnych i funkcjonowaniu instytucji, które je egzekwują. Prawo, choć ma liczne połączenia z sytuacją ekonomiczną, samo w sobie również może stanowić przeszkodę w realizacji uprawnień. W tym sensie przedstawione w raporcie bariery są uniwersalne tj. aktualne niezależnie od kryzysu COVID-19 – występowały przed nim, utrudniają sytuację wierzycieli w trakcie kryzysu i będą stanowiły problem również w gospodarce popandemicznej. Związek barier o których mowa w niniejszym raporcie z sytuacją ekonomiczną przejawia się w tym, że ich usunięcie poprawiłoby sytuację gospodarczą podmiotów dochodzących należności (tym trudniejszą im trudniejsze są okoliczności ekonomiczne).

Czeski ekonomista, Tomáš Sedláček pisze, że pieniądze (a co za tym idzie wiarytelności) mają związek z wiarą: „*Żądanie czegoś na podstawie złotej monety oznacza to samo, co żądanie na podstawie glinianej tabliczki*”, a odnosząc się do czeskiego słowa *veňtel*, zauważa, że znaczy ono

„[...] dosłownie wierzyciel, ten, który wierzy dłużnikowi”¹. Pomimo upływu setek lat i rozwoju różnych form zabezpieczeń wierzytelności to właśnie wiarygodność pozostaje najważniejszym gwarantem odzyskania tego, do czego ma się prawo. Wiarygodność leży też u podstaw zasady obecnej w szeregu kultur, iż „umów należy dotrzymać”.

Trudno nie zgodzić się z Jerzym Bralczykiem, że „Słowo wierzyciel, choć u podstaw ma nazwę pięknej wartości (rzeczownik wiara), a bezpośrednio pochodzi od nazwy pełnego łaski stanu (czasownik wierzyć), nie budzi najlepszych skojarzeń”². Te nienajlepsze skojarzenia łączą się głównie z koniecznością zwrotu, który jest jednocześnie uprawnieniem wierzyciela. Opierając się jednak wyłącznie o skojarzenia, uwadze umyka istota sprawy. Wierzytelność, nawet jeśli przeniesiona cesją, jest pierwotnie za coś i wynika ze wspomnianej już zasady, że umów należy dotrzymać. Wierzyciel to też przedsiębiorca – pracodawca, podatnik, dostawca towarów i usług, w końcu sam zakupujący towary i usługi. Również skuteczny system egzekwowania wierzytelności nie tylko zmniejsza koszty stron transakcji, ale jest też fundamentem rozwoju gospodarczego. Należy pamiętać, że wierzytelność nie jest zachcianką lub darowizną lecz powstała w oparciu o zawierzenie (umowę), że wierzyciel posiada szereg obowiązków i funkcji, a sprawne dochodzenie wierzytelności to fundament sprawnej gospodarki.

Zupełnie zrozumiałym jest ochrona praw dłużnika – w niniejszym raporcie zwrócona też została na nią uwaga. W dyskursie publicznym zapomina się natomiast niekiedy o uprawnieniach podmiotów dochodzących należności. Raport wskazuje bariery, które dotyczą zarówno równowagi między prawami dłużnika i wierzyciela, braków instytucjonalnych, jak również zaniechań, czy wręcz archaizmów prawnych niemających żadnego uzasadnienia, a jednocześnie utrudniających sytuację wierzycieli.

-
- 1 Tomáš Sedláček, *Ekonomia dobra i zła*, s. 105 (wersja elektroniczna, plik PDF), tłum. D. Bakalarz, Studio EMKA, Warszawa 2012
 - 2 Jerzy Bralczyk, *Wierzyciel*, cykl „Z notatnika Jerzego Bralczyka”, opublikowano 19.10.2015, Temidium.PL, dostęp 30.03.2021: <https://www.temidium.pl/artykul/wierzyciel-2165.html>

W raporcie wskazano konkretne bariery dotyczące sądowego dochodzenia wierzytelności, egzekucji komorniczej, informacji gospodarczej, restrukturyzacji i upadłości oraz zagadnień ogólnogospodarczych. Nie mają one charakteru wyczerpującego – zostały wybrane jako przykłady różnych dysfunkcji systemu. Obok opisu barier i skutków jakie wywołują, wskazano także proponowane rozwiązania. Celem raportu nie jest wyłącznie dyskusja nad problemami, ale również debata nad propozycją zmian i wprowadzeniem ich w życie.

We wstępie należy poczynić także wyjaśnienie, iż niniejszy raport skupia się głównie na wierzytelnościach pieniężnych. Pojawiające się w nim sformułowanie „należność” rozumiane jest jako kwota pieniędzy należna wierzycielowi tzn. wierzytelność pieniężna.

UŻYWANE SKRÓTY

EPU – Elektroniczne postępowanie upominawcze

KPC – Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego

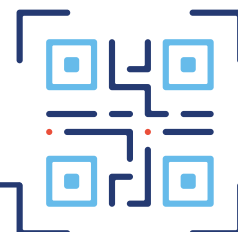
KC – Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny

MSiG – Monitor Sądowy i Gospodarczy

I. SĄDOWE DOCHODZENIE WIERZYTELNOŚCI

Bariery, które napotykają przedsiębiorcy podczas sądowego dochodzenia wierzytelności, mają różny wymiar. Najważniejsze można przedstawić w trzech obszarach: **cyfryzacja**, **doręczenia pism procesowych w formie papierowej** oraz **przeptyw informacji**.

CYFRYZACJA

1. OGRANICZENIA TECHNICZNE EPU (E-SĄDU)

OPIS Ograniczony rozmiar pozwu i paczki z pismami, spowolnione działanie stron, brak możliwości filtrowania.

SKUTKI Znaczny spadek efektywności e-sądu ze względu na czasochłonność lub brak możliwości skorzystania z EPU (a w efekcie wybór formy tradycyjnej).

ROZWIĄZANIE Zmiany na poziomie technicznym i ich społeczna konsultacja.

2. OGRANICZENIA LEGISLACYJNE EPU (E-SĄDU)

OPIS Luka prawna w art. 505(29a) KPC. Przepis stanowi, iż w EPU mogą być dochodzone roszczenia, które stały się wymagalne w okresie trzech lat kalendarzowych przed dniem wniesienia pozwu. Tymczasem koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego. Art. 505(29a) KPC powoduje, że np.: jeżeli wierzytelność stała się wymagalna w dniu 06.07.2020 to do EPU będzie można skierować ją tylko do dnia 06.07.2023, mimo że przedawni się z dniem 31.12.2023.

SKUTKI Art. 505(29a) KPC uniemożliwia niekiedy dochodzenie w EPU wiarytelności zgodnie z prawem nieprzedawnionych, co jest niezamierzonym błędem.

ROZWIĄZANIE Zmiana art. 505(29a) KPC na: „*W elektronicznym postępowaniu upominawczym mogą być dochodzone roszczenia, które stały się wymagalne w okresie trzech lat kalendarzowych przed końcem roku kalendarzowego, w którym wnoszony jest pozew.*”

3. NISKI POZIOM INFORMATYZACJI SĄDÓW Powszechny

OPIS Powszechność komunikacji papierowej z sądem i osobistego stawienia stron. Podważanie przez dłużników wiarygodności dowodów w postaci dokumentów elektronicznych, gdy zostały one sporządzone w ramach wiarygodnych i bezpiecznych systemów.

SKUTKI Tradycyjne formy komunikacji generują koszty kapitałowe i czasowe. Podważanie wiarygodnych dowodów elektronicznych sprawia, iż sąd może przeprowadzić dowód ze świadków, przesłuchania stron lub zlecić biegłemu zbadanie dokumentu, co generuje koszty kapitałowe i czasowe.

ROZWIĄZANIE Rozprawy online, składanie pism i wersji cyfrowych załączników przez utworzony przez MS system teleinformatyczny obsługujący postępowanie sądowe z możliwością jego integracji z systemami istniejącymi u stron postępowania. Przyspieszenie prac nad wdrożeniem ustawy o doręczeniach elektronicznych przy zapewnieniu użytkownikom czasu niezbędnego na implementację rozwiązań technologicznych. Wprowadzenie specjalnych zaświadczeń dot. wiarygodności systemów (platform online), które mogłyby służyć za dowód ograniczający konieczność powołania biegłego bądź świadków. Rozbudowa portalu informacyjnego sądu o możliwość masowego pobrania informacji i wczytania do systemu kancelarii (po uprzedniej weryfikacji).

DORĘCZENIA PISM PROCESOWYCH W FORMIE PAPIEROWEJ

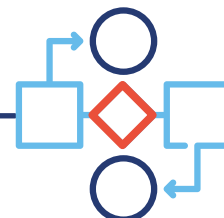
4. WYDŁUŻONA PROCEDURA DORĘCZEŃ KOMORNICZYCH

OPIS Obecnie, na podstawie art. 139(1) KPC, obieg dokumentów (pozwu) w celu doręczenia go przez komornika pozwanemu przebiega w łańcuchu: *sąd-powód-komornik-powód-sąd*. W efekcie zbyt wiele podmiotów jest zaangażowanych w proces doręczania pism procesowych.

SKUTKI Wydłużenie postępowania na skutek zbędnego zaangażowania powoda.

ROZWIĄZANIE Skrócenie procedury komorniczego doręczenia do *sąd-komornik-sąd* przy jednoczesnym umożliwieniu powodowi, gdy próba doręczenia okaże się bezskuteczna i zgodnie z ustaleniami komornika pozwany nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, wystąpienia do komornika z wnioskiem o podjęcie czynności zmierzających do ustalenia aktualnego adresu zamieszkania pozwanego i próbę doręczenia pisma pod nowo ustalony adres pozwanego.

PRZEPLÝW INFORMACJI

5. ZBYT KRÓTKIE LUB NIEPEŁNE UZASADNIENIA ORZECZEŃ W RAMACH EPU (E-SĄD)

OPIS Orzeczenia zapadające w ramach EPU (e-sądu) są często lakonicznie, bardzo krótkie, w niewielkim stopniu odnoszące się do motywów rozstrzygnięcia lub ich nie wskazujące. Istnieje też niejednolita praktyka sędziów i referendarzy w zakresie sporządzania uzasadnień postanowień o braku podstaw do wydania nakazu zapłaty i umorzeniu postępowania.

SKUTKI Zbyt lakoniczne uzasadnienia orzeczeń w ramach EPU uniemożliwiają wyciąganie wniosków na przyszłość, zrozumienie zapadłego orzeczenia i utrudniają ewentualne dalsze kroki prawne przedsiębiorcy dochodzącego należności. Przykładowo, przedsiębiorca dochodzący należności nie ma wiedzy jakimi kryteriami kierował się sąd stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty, przy czym wiedza taka jest istotna ze względu na możliwość zaskarżenia postanowienia.

ROZWIĄZANIE Opracowanie regulacji, przy pogłębionych konsultacjach społecznych, mającej na celu nowelizację KPC. Obejmowałaby ona stworzenie minimalnego standardu uzasadnień dla orzeczeń zapadłych w ramach EPU. Niezależnie od tego rozwiązania, wobec uzasadnień postanowień o braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, należy wprowadzić obowiązek informacyjny po stronie sądu poprzez zmianę art. 505³³ KPC: „*W przypadku braku podstaw do wydania nakazu zapłaty sąd umarza postępowanie. W postanowieniu o umorzeniu postępowania sąd wskazuje na braki pozwu uzasadniające nie wydanie nakazu zapłaty*”

6. POWOLNY PRZEPŁYW INFORMACJI W RAMACH EPU (E-SĄD)

OPIS Długi czas dostosowywania platformy EPU do zachodzących zmian w prawie oraz brak dystrybucji do użytkowników aktualnych informacji w przypadku wprowadzanych zmian. Brak odpowiedzi ze strony EPU na zgłaszane problemy techniczne.

SKUTKI Chaos informacyjny, brak możliwości wykorzystania przewidzianych prawem rozwiązań w ramach EPU, generowanie kosztów czasowych oraz wzrost ryzyka podejmowania decyzji procesowych w oparciu o nieaktualne informacje.

ROZWIĄZANIE Regulacja obligująca do modernizacji EPU w okresie vacatio legis przepisów wprowadzających zmiany oraz stworzenie mechanizmu odpowiedzialnego za informowanie użytkowników o wprowadzonych zmianach np.: newsletter EPU, bieżąca aktualizacja informacji.

7. TRUDNOŚCI W WERYFIKACJI DANYCH DŁUŻNIKÓW

OPIS Przedsiębiorca chcący dochodzić należności w sądzie musi na etapie przedsądowym dokonać weryfikacji danych adresowych dłużnika, choć nie dysponuje do tego właściwymi narzędziami.

SKUTKI Korzystanie z dostępnych możliwości weryfikacji, które są nieskuteczne bądź niepełne, a w przypadku ich skuteczności generują znaczne koszty kapitałowe i czasowe.

ROZWIĄZANIE Istnieją dwa kierunki rozwiązań:

- a. zwiększenie uprawnień sądów w obszarze weryfikacji informacji: regulacja, na wzór art. 208 (1) KPC, obligująca sądy do weryfikacji adresu pozwanego w rejestrze PESEL oraz stworzenie domniemania, iż weryfikowany przez sąd adres w rejestrze PESEL stanowi adres zamieszkania.

- b.** usprawnienie dostępu dla dochodzących swoich należności do informacji:
- obowiązkowa cyfryzacja procedury uzyskiwania danych od jednostek samorządu terytorialnego z rejestru mieszkańców oraz rejestru PESEL wraz z wprowadzeniem kilkudniowego i nieprzekraczalnego terminu na rozpatrzenie wniosku.
 - umożliwienie biurom informacji gospodarczej świadczenie usługi w zakresie dostępu do danych adresowych zawartych w bazach, do których mają one dostęp w oparciu o właściwe przepisy – baz publicznych, prywatnych oraz bazy własnej informacji gospodarczej – wyłącznie w zakresie adresu i bez zgody dłużnika.

II. EGZEKUCJA KOMORNICZA

Postępowanie egzekucyjne jest kluczowym elementem w procesie dochodzenia wierzytelności. Istotna jest zarówno jego elastyczność, szybkość, jak i koszt, który ponosi podmiot dochodzący swojej wierzytelności – te i inne czynniki składają się na skuteczność postępowania egzekucyjnego. Bariery dotyczące egzekucji komorniczej obejmują dwa obszary: **ustrój komorników sądowych** oraz **procedurę egzekucyjną**.

USTRÓJ KOMORNIKÓW SĄDOWYCH

8. OGRANICZAJĄCE SKUTECZNOŚĆ ODZYSKIWANIA NALEŻNOŚCI LIMITY KOMORNICZE

OPIS Zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych, komornik wybrany przez wierzyciela odmawia wszczęcia egzekucji, jeżeli spełniony został przynajmniej jeden z poniższych warunków:

1. w zakresie prowadzonych przez niego egzekucji zaległość przekracza 6 miesięcy, chyba że łączna liczba wszystkich spraw, jakie wpłynęły do kancelarii w roku poprzednim, nie przekroczyła 1000;
2. wpływ wszystkich spraw w danym roku przekroczył 2500, a skuteczność w zakresie prowadzonych przez niego egzekucji w roku poprzednim nie przekroczyła 35%;
3. wpływ wszystkich spraw w danym roku przekroczył 5000.

Limity te, w różnym sposób, tworzą ograniczenia, które znacznie utrudniają dochodzenie należności.

SKUTKI Zasadniczym skutkiem wskazanych limitów jest zanik konkurencyjności między komornikami – wnioski kierowane są nie do komorników, którzy osiągają najlepszą skuteczność egzekucji, ale do tych którzy nie przekroczyli limitów. Przekłada się to bezpośrednio na spadek skuteczności egzekucji.

Przykładowo wskazać można na problematykę związaną z obecnym brzmieniem limitu z art. 10 ust. 4 pkt 1 ustawy o komornikach sądowych. Powoduje on, iż komornicy masowo, co pół roku, umarzają tysiące spraw – także takie, które w perspektywie czasu mogłyby się okazać skuteczne. Wynika to z faktu, iż tak ujęty limit motywuje komorników do koncentracji na szukaniu spraw do umorzenia, a nie na czynnościach wpływających na egzekucję należności. Wskaźnik tym samym obniża skuteczność egzekucji – ona, a także czas jej trwania uzależnione są od majątku i źródeł dochodu dłużnika. Aby egzekucja była skuteczna często musi trwać 12 miesięcy lub dłużej. Spełnianie przez komorników wymogów wskaźnika zaległości w egzekucji 6 miesięcy prowadzi do umarzania postępowań.

Wskazać także można, iż limit określony w art. 10 ust. 4 pkt 2 ustawy o komornikach sądowych w zakresie wskaźnika skuteczności egzekucji jest często nierealny do spełnienia, niezależnie od poziomu profesjonalizmu i skuteczności komornika (wpływ czynników zewnętrznych). Z kolei art. 10 ust. 4 pkt 2 ustawy o komornikach sądowych w zakresie dotyczącym limitu spraw w kancelariach komorniczych ogranicza sprawność procesu egzekucji (np.: zaniża zatrudnienie w kancelariach komorników, czy ogranicza wybór komornika).

ROZWIĄZANIE Rewizja limitów komorniczych i ew. częściowa ich liberalizacja np.:

- Usunięcie art. 10 ust. 4 pkt 1 ustawy o komornikach sądowych
- Zmianę art. 10 ust. 4 pkt 2 ustawy o komornikach sądowych *wpływ wszystkich spraw w danym roku przekroczył 3500, a skuteczność w zakresie prowadzonych przez niego egzekucji w roku poprzednim nie przekroczyła 25%;*
- Zmianę art. 10 ust. 5 ustawy o komornikach sądowych *Skuteczność, o której mowa w ust. 4 pkt 2, oblicza się, ustalając procentowy stosunek liczby spraw załatwionych przez całkowite wyegzekwowanie dochodzonego świadczenia w roku poprzednim do liczby spraw, które wpłynęły w roku poprzednim.*
- Zmianę art. 10 ust. 7 ustawy o komornikach sądowych *W stosunku do komornika, który rozpoczął działalność, zaległość i skuteczność, o których mowa w ust. 4, oblicza się po upływie roku następującego po roku, w którym złożył ślubowanie. W pierwszych dwóch latach kalendarzowych działalności komornik nie może przyjąć więcej niż 3500 spraw z wyboru wierzyciela w każdym roku.*

9. BRAK ELEKTRONICZNEJ WYMIANY KORESPONDENCJI POMIĘDZY KOMORNIKAMI SĄDOWYMI I ORGANAMI RENTOWYMI

OPIS Rozwój informatyzacji i technologii elektronicznej komunikacji oraz aktualnie stosowane przez organ rentowy rozwiązania stwarzają możliwość elektronicznej wymiany całej korespondencji wymienianej z komornikami sądowym i eliminację dominującej obecnie formy papierowej.

SKUTKI Papierowa wymiana korespondencji pomiędzy komornikiem sądowym i organem rentowym wydłuża proces egzekucji i podnosi koszty postępowania. W dobie informatyzacji i ilości przepływu korespondencji pomiędzy komornikami, a organem rentowym umożliwienie przesyłania zajęć świadczeń, informacji, postanowień do ZUS drogą elektroniczną znacząco skróci oraz usprawni ten proces.

ROZWIĄZANIE Stosowne zmiany m.in. w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

10. BRAK PRZEKAZYWANIA PRZEZ ZUS DO ORGANU EGZEKUCYJNEGO INFORMACJI O ZMIANIE PŁATNIKA SKŁADEK OSOBY WOBEC KTÓREJ TOCZY SIĘ EGZEKUCJA

OPIS Jeśli osoba zadłużona wobec której prowadzona jest egzekucja, zmienia pracodawcę, ustają potrącenia z wynagrodzenia, a komornik nie otrzymuje informacji o zmianie płatnika składek (aktualnym pracodawcy).

SKUTKI Sytuacja wpływa na obniżenie skuteczności egzekucji komorniczych gdyż wobec ustania potrąceń komornik może umorzyć egzekucję jako bezskuteczną.

ROZWIĄZANIE Zapisanie na koncie ubezpieczonego w ZUS informacji o toczącej się egzekucji i automatyczne aktualizowanie u komornika informacji o nowym płatniku składek wpłynęłoby na podniesienie skuteczności egzekucji komorniczej. Proponowana jest zmiana w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych przez rozszerzenie brzmienia art. 50 o pozostałe zobowiązania niealimentacyjne, egzekwowane przez komornika sądowego na podstawie tytułu wykonawczego.

11. OGRANICZENIA TERYTORIALNE

OPIS Dochodzący należności ma prawo wyboru komornika na obszarze właściwości sądu apelacyjnego. Obszary sądów apelacyjnych terytorialnie nie są równe, często istotnie różnią się wielkością. Niektóre apelacje są bardzo duże np. gdańska, łódzka, białostocka, a niektóre mniejsze np. warszawska, katowicka, rzeszowska. Wywołuje to sytuacje, że komornik, który ma blisko zarówno do wierzyciela i dłużnika nie może się sprawą zająć, gdyż dłużnik znajduje się już za granicą apelacji a komornik odległy od dłużnika o setki kilometrów taką sprawą może się zająć.

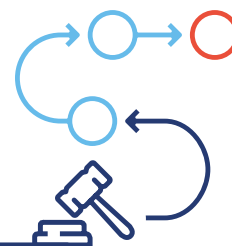
SKUTKI Powyższa regulacja niekiedy sprawia, iż wybór komornika jest nieracjonalny w ujęciu czasowym i kosztowym.

ROZWIĄZANIE Wprowadzenie możliwości wyboru komornika oprócz właściwości sądu apelacyjnego także według kryterium odległości kancelarii komornika sądowego od miejsca zamieszkania dłużnika zracjonalizuje kierowanie spraw do komornika.

Dodanie ust. 11 do art. 10 ustawy o komornikach sądowych

W sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1-2a, wierzyciel może również wybrać komornika, jeżeli miejsce zamieszkania lub siedziba dłużnika znajduje się od siedziby kancelarii komornika w odległości nie większej niż 100 km. Przy ustalaniu odległości bierze się pod uwagę najkrótszą drogę dojazdu samochodem.

PROCEDURA EGZEKUCYJNA

12. NIEADEKWATNE KOSZTY POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO

OPIS I SKUTKI Część regulacji tworzy koszty, zarówno pośrednie, jak i bezpośrednie, które zawiązują koszt całkowity podmiotu dochodzącego należności. Przykładowo, zwiększono obciążenie podmiotu dochodzącego należności kosztami bezskutecznej egzekucji, co skutkuje ograniczeniem motywacji przed dochodzeniem sądowo uznanej należności (pobór 150 złotych w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych). Ponadto, w kontekście kosztów pośrednich, opłaty pobierane przez ZUS i Urząd Skarbowy za informacje udzielane komornikom sądowym na potrzeby egzekucji są nieadekwatne do rzeczywistych kosztów ich udzielenia.

ROZWIĄZANIE Stworzenie rejestru bezskutecznych egzekucji dzięki któremu podmiot dochodzący należności mógłby oszacować szanse na zaspokojenie wierzytelności jeszcze przed jej wszczęciem i uniknąć nadmiernych kosztów. Dodatkowo należy dostosować opłaty za dostęp do informacji z ZUS i Urzędu Skarbowego do kosztów ich udzielenia, co wiązać się będzie z redukcją opłat.

13. UTRUDNIAJĄCY SPRAWNE POSTĘPOWANIE SPOSÓB USTALANIA CENY WYWOŁANIA W EGZEKUCJI Z NIERUCHOMOŚCI

OPIS Obecnie obowiązujące przepisy o egzekucji z nieruchomości określają sztywno cenę wywołania (najniższą sumę, za którą można nabyć nieruchomość) na $\frac{3}{4}$ ceny oszacowania w pierwszej licytacji (art. 965 KPC) i $\frac{2}{3}$ sumy oszacowania w drugiej licytacji (art. 983 KPC). Jeśli nikt nie zaoferuje takich cen postępowanie egzekucyjne umarza się a nowa egzekucja z nieruchomości może być wszczęta dopiero po upływie 6 miesięcy od daty drugiej licytacji.

SKUTKI Wskazane wyżej wymogi co do ceny wywołania często powodują zastoje egzekucyjne, degradację substancji nieruchomości i konieczność sporządzenia nowego oszacowania.

ROZWIĄZANIE Rozwiązanie obejmuje obniżenie wskazanych wartości odpowiednio do 2/3 ceny oszacowania w pierwszej licytacji oraz do 1/2 ceny oszacowania w drugiej licytacji. Obniżenie, w wielu przypadkach, przyczyni się do większej skuteczności egzekucji z nieruchomości. Jednocześnie nie będzie blokować swobody licytacyjnej i możliwości uzyskania ze sprzedaży nieruchomości kwoty możliwie najwyższej (w granicach postępień licytacyjnych). Tym samym proponowane są zmiany:

art. 965 kodeksu postępowania cywilnego

Najniższa suma, za którą nieruchomość można nabyć na pierwszej licytacji (cena wywołania), wynosi dwie trzecie sumy oszacowania.

art. 983 kodeksu postępowania cywilnego

Jeżeli nikt nie zgłosił wniosku o przejęcie nieruchomości w myśl artykułu poprzedzającego albo przedmiot egzekucji nie jest nieruchomością rolną, komornik na wniosek wierzyciela wyznacza drugą licytację, na której cena wywołania stanowi połowę sumy oszacowania. Cena ta jest najniższą, za którą można nabyć nieruchomość.

14. OGRANICZENIA W KONTYNUOWANIU POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO PRZEZ NABYWCĘ WIERZYTELNOŚCI

OPIS Problematyka dotyczy regulacji ujętej w art. 804¹ KPC i wprowadzonej na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Na skutek zmian przepisów wstąpienie nabywcy wierzytelności do postępowania egzekucyjnego stało się ograniczone datą wszczęcia egzekucji wobec zbywcy. Zmiana ta nabrała szczególnego znaczenia w odniesieniu do postępowań egzekucyjnych z nieruchomości które trwają niejednokrotnie wiele lat.

SKUTKI Obecnie nie ma możliwości by wstąpić w postępowanie egzekucyjne wszczęte przed 8 września 2016 r. – koniecznym jest umorzenie takiego postępowania i uzyskanie klauzuli wobec nowego wierzyciela.

ROZWIĄZANIE Proponuje się modyfikację art. 21 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw poprzez wskazanie, że zmiana o której mowa w art. 2 pkt 86 tejże ustawy znajduje zastosowanie także do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

15. NIEAKTUALNY MECHANIZM OCHRONY WYNAGRODZENIA PRZED EGZEKUCJĄ

OPIS Kwota wynagrodzenia wolna od potrąceń, w związku z treścią art. 87 (1) § 1 pkt. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy, powiązana jest bezpośrednio z minimalnym wynagrodzeniem za pracę tj. z całością minimalnego wynagrodzenia. Jak wskazano w literaturze przedmiotu: „*Ratio legis omawianej regulacji jest zapewnienie pracownikowi możliwości zaspokajania jego potrzeb egzystencjalnych oraz jego rodziny*”³. W 2021 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 2800 zł, co stanowi 53,2 proc. prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej na 2021 r⁴.

SKUTKI Mechanizm ochrony wynagrodzenia przed egzekucją ma chronić minimum egzystencji dłużnika (gospodarstwa domowego, które współprowadzi). Istotą opisanego gospodarczego problemu nie jest sam fakt istnienia ochrony wynagrodzenia – istnienie takiej regulacji jest zrozumiałe zarówno na gruncie prawa konstytucyjnego, społeczno-gospodarczej funkcji państwa, czy też ekonomicznej efektywności spłaty oraz aspektów

3 Z. Woźniak, K. Kazimierczak, A. Antkiewicz, 1.6.2. Ograniczenia egzekucji [w:] Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej, red. D. M. Olczak-Dąbrowska, Warszawa 2016. <https://sip.lex.pl/#/monograph/369399039/341410/olczak-dabrowska-dagmara-malgorzata-red-wybrane-zagadnienia-egzekucji-sadowej?cm=URELATIONS>

4 <https://www.gov.pl/web/premier/rozporzadzenie-w-sprawie-wysokosci-minimalnego-wynagrodzenia-za-prace-oraz-wysokosci-minimalnej-stawki-godzinowej-w-2021-r>

etycznych. Istotą wskazanego problemu jest oderwanie się minimalnego wynagrodzenia od minimum egzystencji, w efekcie czego chroniona przed egzekucją jest większa część wynagrodzenia, niż wynika to z założeń mechanizmu. Konstrukcja tej ochrony jest obecnie nieadekwatna do współczesnych realiów gospodarczych oraz narusza zasadę równowagi pomiędzy prawami podmiotu dochodzącego należności, a zachowaniem praw dłużnika.

ROZWIĄZANIE Ponowne rozważenie, przy udziale wszystkich stron społecznych, systemu ograniczającego egzekucję z wynagrodzenia pracownika oraz zmiana lub modernizacja punktu odniesienia określającego minimum egzystencji w ramach mechanizmu ochrony wynagrodzenia przed egzekucją.

III. INFORMACJA GOSPODARCZA

Informacja gospodarcza stanowi kluczowy instrument wykorzystywany między innymi w weryfikacji kontrahenta, czy dochodzeniu i obsłudze wierzytelności. Wiele z obecnych ograniczeń wynika z braku rewizji ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych – część jej przepisów nie odzwierciedla obecnego stanu technologicznego, czy warunków rynkowych. Poniżej przedstawiono bariery w korzystaniu z informacji gospodarczej w trzech obszarach: **dostęp do informacji gospodarczej, przetwarzanie informacji gospodarczej, cyfryzacja przepływu informacji gospodarczej.**

DOSTĘP DO INFORMACJI GOSPODARCZEJ

16. PRZESTARZAŁA TECHNIKA DOSTĘPU DO REJESTRÓW

OPIS Powstałe we wcześniejszych warunkach technologicznych zasady działania rejestrów publicznych poprzez np.: wymianę danych wyłącznie w warunkach internetowych kont, czy konieczności ręcznego wpisywania danych ograniczają dostępność do usług biur informacji gospodarczych.

SKUTKI Brak automatycznego dostępu przedsiębiorcy do danych pozwalających na ocenę wiarygodności potencjalnego kontrahenta, co ma negatywne przełożenie na np.: zjawisko zatorów płatniczych.

ROZWIĄZANIE Konieczność rewizji regulacji, a następnie ich nowelizacji w obszarze działania poszczególnych rejestrów publicznych i zasad dostępu biur informacji gospodarczej do tych rejestrów poprzez wprowadzenie m.in. automatycznego dostępu online poprzez bezpośrednie połączenie pomiędzy systemami informatycznymi rejestru i biura informacji gospodarczej (API).

17. OGRANICZENIA W UDOSTĘPNIANIU INFORMACJI DOTYCZĄCYCH WIERZYTELNOŚCI POTWIERDZONYCH TYTUŁEM WYKONAWCZYM

OPIS Zakaz przekazywania informacji o zobowiązaniu stwierdzonym tytułem wykonawczym, o ile upłynęło 6 lat od prawomocnego stwierdzenia zobowiązania.

SKUTKI Znaczne ograniczenie dostępu do informacji w procesie egzekwowania należności, a także wydłużenie tego procesu.

ROZWIĄZANIE Nowelizacja art. 16 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych poprzez usunięcie punk-

tu 4, ograniczającego przekazywanie informacji gospodarczych w oparciu o tytuł wykonawczy. Nowelizacja art. 31 pkt 9 ww. ustawy poprzez wskazanie, że obowiązek usuwania informacji gospodarczych określony w tym przepisie nie dotyczy informacji dotyczących roszczeń stwierdzonych tytułem wykonawczym.

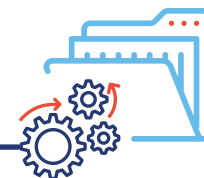
18. NIEAKTUALNY LIMIT BAZ DANYCH

OPIS Biura informacji gospodarczej mają dostęp do zamkniętego, wąskiego katalogu publicznych baz danych poprzez art. 28 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. W przypadku części z baz wyłączonych z katalogu, mając na uwadze postęp w zakresie cyberbezpieczeństwa, charakter danych, czy ich przetwarzanie w innych okolicznościach, trudno wskazać uzasadnienie dla panujących ograniczeń.

SKUTKI Przedsiębiorcy nie mając szybkiego i pełnego dostępu do kompleksowych danych, mają trudności w rzetelnej ocenie potencjalnego kontrahenta. W takiej sytuacji albo nie zawierają transakcji, co spowalnia obrót gospodarczy, albo zawierają transakcję obciążoną większym ryzykiem, co może prowadzić do powstawania zatorów płatniczych i pogorszenia sytuacji kontrahenta.

ROZWIĄZANIE Z jednej strony poszerzenie katalogu baz danych z art. 28 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, do których dostęp mają biura informacji gospodarczej o m.in. rejestr zgonów, bazę ZUS-u, Rejestr Dowodów Osobistych, czy bazę adresów elektronicznych, z drugiej, prowadzenie co dwa lata rewizji przepisów wyżej wskazanej ustawy w zakresie postępu technologicznego, co obejmowałoby również zasadność lub brak zasadności poszerzenia katalogu.

PRZETWARZANIE INFORMACJI GOSPODARCZEJ

19. WYSOKA KWOTA ZOBOWIĄZANIA WYMAGANA PRZY PRZEKAZYWANIU INFORMACJI GOSPODARCZEJ

OPIS Niekonsekwentna regulacja polegająca na tym, iż przedsiębiorca wystawiający dużą ilość pojedynczych faktur wobec wielu dłużników na kwoty mniejsze niż wymagana kwota minimalna nie ma możliwości dopisania dłużników do biura informacji gospodarczej.

SKUTKI Eliminacja wielu informacji gospodarczych z rynku i zmniejszenie efektywności systemu. W przypadku wielości dłużników zadłużonych nawet na niskie kwoty może to dla danego przedsiębiorcy spowodować problemy z płynnością.

ROZWIĄZANIE Obniżenie kwoty minimalnej wymaganej przy przekazaniu Informacji Gospodarczej o połowę.

W art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych liczbę „200” zamienia się na „100”.

W art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych liczbę „500” zamienia się na „250”.

20. USTAWOWE NADMIERNE WYDŁUŻENIE PRZEPŁYWU INFORMACJI

OPIS Zbyt długi okres między informowaniem o planowanym przekazaniu informacji gospodarczej, a dopisaniem dłużnika do rejestru.

SKUTKI Zmniejszenie szans na odzyskanie należności i wydłużenie procesu windykacji prowadzonej przez przedsiębiorców, co w efekcie wpływa ujemnie na zatory płatnicze.

ROZWIĄZANIE Skrócenie do 14 dni terminu, który musi upłynąć od wystania listem poleconym lub doręczenia do rąk własnych wezwania do zapłaty z ostrzeżeniem o zamiarze dopisania dłużnika do rejestru.

Art. 14 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych otrzymuje brzmienie:

3) upłynęło co najmniej 14 dni od wystania przez wierzyciela listem poleconym albo doręczenia dłużnikowi będącemu konsumentem do rąk własnych, na adres do doręczeń wskazany przez dłużnika będącego konsumentem, a jeżeli nie wskazał takiego adresu – na adres miejsca zamieszkania albo na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura;

Art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych otrzymuje brzmienie:

3) upłynęło co najmniej 14 dni od wystania przez wierzyciela listem poleconym albo doręczenia dłużnikowi niebędącemu konsumentem do rąk własnych, na adres do doręczeń wskazany przez dłużnika niebędącego konsumentem, a jeżeli nie wskazał takiego adresu – na adres siedziby dłużnika lub miejsca wykonywania działalności gospodarczej albo na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura.

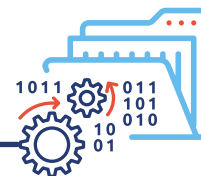
21. NIEZGODNY Z RZECZYWISTOŚCIĄ RYNKOWĄ TERMIN WAŻNOŚCI UPOWAŻNIENIA DO WERYFIKACJI KONSUMENTA

OPIS Ważność upoważnienia dla weryfikacji konsumenta w biurze informacji gospodarczej jest ograniczona do 60 dni od dnia udzielenia. Stosunek zobowiązaniowy zakłada ciągłość określonego stosunku prawnego przez wskazany okres czasu aż do momentu spłaty zobowiązania, co oznacza, że dla strony umowy – wierzyciela – istotna jest możliwość weryfikacji sytuacji finansowej strony zobowiązanej czy też spełnienie określonych warunków finansowych nie tylko na moment nawiązywania współpracy, ale również w jej trakcie.

SKUTEK Możliwość przetwarzania informacji gospodarczej wyłącznie z części (np.: początkowego okresu) danego stosunku prawnego, co znacznie ogranicza możliwość weryfikacji kontrahenta. Skutkiem wskazanej bariery jest brak możliwości monitorowania przez wierzyciela stanu wpisów w BIG, tym samym znaczne utrudnienie mu analizy i przewidywania problemów z obsługą zobowiązania przez dłużnika. W efekcie po stronie wierzyciela występuje utrudnione podejmowanie działań mających na celu dostosowanie warunków umowy, uzyskanie dodatkowego zabezpieczenia lub restrukturyzację zobowiązania.

ROZWIĄZANIE Nowelizacja art. 24 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych poprzez powiązanie terminu ważności upoważnienia z okresem trwania danego stosunku prawnego, na którego potrzeby upoważnienie jest udzielane, z zachowaniem prawa do odwołania udzielonego upoważnienia.

CYFRYZACJA PRZEPŁYWU INFORMACJI GOSPODARCZEJ

22. NIEPRZYSTAJĄCY DO RZECZYWISTOŚCI TECHNOLOGICZNEJ WYMÓG PISEMNEJ UMOWY MIĘDZY WIERZYCIELEM, A BIUREM INFORMACJI GOSPODARCZEJ

OPIS Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych umowę o udostępnianie informacji gospodarczych sporządza się na piśmie pod rygorem nieważności. Jest to rozwiązanie nieadekwatne do postępu technologicznego, zmian w kodeksie cywilnym oraz charakteru informacji gospodarczej (cyfryzacja).

SKUTKI Koszty zarówno kapitałowe, jak i czasu – zbyt długi okres między biznesową potrzebą przekazania Informacji Gospodarczej a formalnym udostępnieniem możliwości przekazania Informacji Gospodarczej.

ROZWIĄZANIE Zmiana wymaganej formy zawierania umowy.

W art. 12 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych uchyla się ust. 2

23. BRAK CYFROWEJ FORMY W PRZYPADKU WEZWANIA DO ZAPŁATY KONSUMENTA

OPIS Wymóg wysłania listem poleconym lub dostarczenia do rąk własnych wezwania do zapłaty konsumentowi. Jest to rozwiązanie nieadekwatne do postępu technologicznego oraz zmian w kodeksie cywilnym.

SKUTKI Spowolnienie przepływu informacji gospodarczej, a w warunkach pandemii ryzyko braku możliwości przekazania informacji gospodarczej do biura informacji gospodarczej.

ROZWIĄZANIE Umożliwienie wysyłki wezwania do zapłaty drogą mailową.

W art. 14 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych dodaje się ustęp 1a w brzmieniu:

1a. Jeżeli umowa między wierzycielem a dłużnikiem będącym konsumentem, z której wynika zobowiązanie dłużnika, przewiduje możliwość wysłania dłużnikowi korespondencji w formie elektronicznej na wskazany w umowie adres poczty elektronicznej dłużnika, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, uważa się za spełniony, jeśli upłynęło co najmniej 14 dni od wysłania wezwania do zapłaty zgodnie z postanowieniami umowy.

IV. RESTRUKTURYZACJA I UPADŁOŚĆ

Zagadnienia dotyczące restrukturyzacji i upadłości są istotne z zarówno z punktu widzenia dłużnika, jak i podmiotu, któremu zależy na odzyskaniu swojej wierzytelności. Zarówno regulacje prawne, jak i praktyka w tym zakresie determinują ten ważny, zwłaszcza w gospodarce pandemicznej i popandemicznej, obszar w życiu gospodarczym. Restrukturyzację i upadłość należy uznać za jeden obszar, w którym można wskazać poniższe przykładowe bariery.

ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE RESTRUKTURYZACJI I UPADŁOŚCI

24. BRAK UREGULOWANIA SUBPARTYCJI WIERZYTELNOŚCI

OPIS I SKUTKI Subpartycypacja wierzytelności uregulowana jest jedynie w ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz wymaga, aby subpartycypantem był fundusz inwestycyjny. Pozycja takiego subpartycypanta jest chroniona w przypadku otwarcia postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego inicjatora subpartycypacji. Umowy podobne do umowy subpartycypacji, w których subpartycypantem jest podmiot inny niż fundusz inwestycyjny, są zawierane w oparciu o zasadę swobody umów natomiast nie korzystają z ochrony w przypadku upadłości lub restrukturyzacji inicjatora subpartycypacji.

ROZWIĄZANIE Rozwiązaniem problemu może być „przeniesienie” regulacji art. 183 ust. 4 – 6 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi do kodeksu cywilnego przy jednoczesnej zmianie polegającej usunięciu wymogu podmiotowego dla subpartycypanta. Dodatkowo w dwóch ustawach – ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe – konieczna byłaby zmiana odniesienia w kontekście art. 183 ust 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych również do nowego artykułu w kodeksie cywilnym.

25. NISKA TRANSPARENTNOŚĆ PROCESÓW RESTRUKTURYZACJI WIERZYTELNOŚCI

OPIS I SKUTKI Uzgodnienie przez dłużnika z wierzycielami zasad układowej restrukturyzacji wierzytelności wymaga zapewnienia wierzycielom dostępu do wiarygodnych informacji dot. sytuacji i perspektyw dłużnika oraz możliwości weryfikacji tych informacji. Obecne przepisy umożliwiają organom nadzorującym postępowania restrukturyzacyjne lub nimi zarządzającym uniknięcie obowiązku prezentacji wierzycielom dokumentów leżących u podstaw głosowanych propozycji układowych oraz przedstawienia oceny przedstawionych pod głosowanie propozycji układowych

ROZWIĄZANIE Zmiana, w zakresie zwiększenia transparentności procesów restrukturyzacji wierzytelności, przepisów prawa restrukturyzacyjnego oraz przepisów ustawy z dnia 19 czerwca 2020 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 dotyczących uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego.

26. NIEWIELKI WPŁYW ZAINTERESOWANYCH PODMIOTÓW NA POWOŁYWANIE POZASĄDOWYCH ORGANÓW NADZORUJĄCYCH PROCESY RESTRUKTURYZACYJNE

OPIS I SKUTKI Organy pozasądowe nadzorujące lub zarządzające postępowaniem restrukturyzacyjnym powinny być niezależne tzn. powoływane przez sąd lub w określonych sytuacjach przez strony postępowania. W każdym postępowaniu restrukturyzacyjnym (także w uproszczonym postępowaniu restrukturyzacyjnym) powinna być zapewniona możliwość zmiany przez sąd niezetelnego nadzorcy, m.in. na wniosek wierzycieli. Takiego ustroju i rozwiązań brakuje w obecnym stanie prawnym.

ROZWIĄZANIE W sytuacji w której dłużnik jest niewypłacalny wierzyciele powinni mieć zawsze (także w kontekście uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego) wpływ na wybór lub zmianę zarządcy, nadzorcy sądowego, nadzorcy układu: raz, tam gdzie to możliwe – za pośrednictwem rady wierzycieli, a dwa, zawsze poprzez wnioskowanie do sądu o podjęcie w tej

sprawie rozstrzygnięcia. Zmiana nadzorcy sądowego lub zarządcy na wniosek dłużnika powinna wymagać większego, aniżeli 30% poparcia wierzycieli. Sugerowanym rozwiązaniem byłoby poparcie większości wierzycieli lub większości członków rady wierzycieli. Powyższe wymaga zmiany przepisów prawa restrukturyzacyjnego oraz przepisów ustawy z dnia 19 czerwca 2020 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 dotyczących uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego

27. OGRANICZONA ZBYWALNOŚĆ WIERZYTELNOŚCI W POSTĘPOWANIACH RESTRUKTURYZACYJNYCH

OPIS Przepisy prawa restrukturyzacyjnego uniemożliwiają wykonywanie prawa głosu z wierzytelności nabytych w toku postępowania restrukturyzacyjnego inaczej, aniżeli w trybie przetargowym poprzedzonym ogłoszeniem w MSiG.

SKUTKI Utrata prawa głosu z wierzytelności pozbawia wierzytelności istotnej części wartości w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Uniemożliwia to powstanie rynku wtórnego obrotu wierzytelnościami w procesach restrukturyzacyjnych, czego skutkiem jest pozbawienie przedsiębiorców możliwości upłynnienia wierzytelności. Uderza to w szczególności w wierzycieli handlowych pozbawionych możliwości pozyskania środków niezbędnych dla zasilenia kapitału obrotowego nadwyřzonego w wyniku restrukturyzacji ich dłużnika.

ROZWIĄZANIE Deregulacja przepisów prawa restrukturyzacyjnego w zakresie umożliwiającym, przy zachowaniu praw, zbywalność wierzytelności w postępowaniach restrukturyzacyjnych.

V. ZAGADNIENIA OGÓLNOGOSPODARCZE

Wskazane przykładowe zagadnienia ogólnogospodarcze nie klasyfikują się w żadnej z powyższych kategorii. Zagadnienia dotyczące przepływu kapitału, odzyskiwania wierzytelności, czy też zatorów płatniczych obejmują również, przykładowo, takie zagadnienia jak problematyka cesji wierzytelności, przedawnień, czy niektórych elementów procedury karnej.

PROBLEMATYKA OGÓLNOGOSPODARCZA DOTYCZĄCA WIERZYTELNOŚCI

28. NIEPRECYZYJNA KONSTRUKCJA PRZEDAWNIENTA

OPIS Po nowelizacji przepisów kodeksu cywilnego w zakresie przedawnienia doszło do bezwzględnego zakazu domagania się od konsumenta roszczenia przedawnionego. Brak jest jakichkolwiek przewidywalnych i precyzyjnych wyjątków w tym zakresie. Regulacja art. 117(1) §1 KC daje możliwość sądowi w wyjątkowych przypadkach, po rozważeniu interesów stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi, jeżeli wymagają tego względy słuszności. To wyłączenie jest jednakże nieprecyzyjne. Brak w kodeksie cywilnym regulacji precyzyjniej wskazującej kategorii osób zadłużonych, co do których sąd wyłączałby z urzędu skutek materialnoprawny przedawnienia.

SKUTKI Obecne uregulowanie wprowadza niejasność co do skutków przepisów, brak równowagi praw dłużnika i osób dochodzących wierzytelności.

ROZWIĄZANIE Należy doprecyzować regulację poprzez dookreślenie przesłanek ogólnych i wskazanie kategorii zadłużonych konsumentów, co do których, ze względu na ich sposób postępowania (np. umyślne bądź wynikające z rażącego niedbalstwa doprowadzenie do zadłużenia) wyłączone byłyby zakaz kierowania na drogę sądową przedawnionych roszczeń.

29. PROBLEMATYKA STATUSU POKRZYWDZONEGO NA GRUNCIE KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO

OPIS Problem dotyczy dochodzenia roszczeń z tytułu odszkodowań dobrowolnie wypłacanych przez przedsiębiorcę konsumentowi, gdy konsument padnie ofiarą przestępstwa dokonanego z wykorzystaniem usługi przedsiębiorcy. Zjawisko to występuje zwłaszcza w gospodarce cyfrowej np.: handel online, czy też platformy sprzedaży on-line.

Kupujący w takim przypadku szybko otrzymuje zwrot wpłaty, której dokonał, choć pochodzi ona od np.: portalu, który gwarantuje zwrot takiej należności. Tymczasem portal ma obecnie utrudnioną możliwość dochodzenia tego roszczenia w procesie karnym ze względu na brak statusu pokrzywdzonego, co powoduje wydłużenie postępowań i konieczność dochodzenia tego typu roszczeń w oddzielnym postępowaniu cywilnym. W tym przypadku dużym ułatwieniem byłoby dochodzenie tych roszczeń w postępowaniu karnym, jednak ze względu na dyspozycję art. 49 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, która wąsko definiuje pokrzywdzonego nie jest to możliwe. Dodatkowo, jak pokazuje praktyka, sądy bardzo rzadko decydują się na przyznanie statusu pokrzywdzonego takiemu przedsiębiorcy. W efekcie, udaje się odzyskać jedynie ok. 15% należności.

SKUTEK Ograniczenie rozwoju programów ułatwiających konsumentowi odzyskania odszkodowania oraz utrudnienie przedsiębiorcy do dochodzenia należnego mu odszkodowania.

ROZWIĄZANIE Proponowana zmiana zapewnia także innym podmiotom, jak np. platformy sprzedaży on-line, możliwość uznania ich za pokrzywdzonego w zakresie, w jakim pokryły szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo. Stąd proponowana jest zmiana art. 49 kodeksu postępowania karnego poprzez dodanie art. 49 § 3b kodeksu postępowania karnego w brzmieniu: „*Za pokrzywdzonego uważa się także podmiot trzeci w zakresie, w jakim ze względu na szczególny charakter zobowiązania wobec pokrzywdzonego pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia*”.

30. UTRUDNIENIA W SWOBODNYM DYSPONOWANIU WIERZYTELNOŚCIĄ PRZEZ SKUTEK KLAUZULI ZAKAZUJĄCEJ CESJI WIERZYTELNOŚCI

OPIS Wprowadzenie w umowie klauzuli zakazującej cesji wierzytelności tj. art. 509 kodeksu cywilnego może być przeszkodą w korzystaniu z rozwiązań wspomagających zarządzanie należnościami, takich jak faktoring, gdyż prowadzi to do nieważności przelewu wierzytelności.

SKUTKI Brak swobodnego dysponowania wierzytelnością odbiera w niektórych przypadkach możliwość uzyskania środków pieniężnych, a także możliwość zabezpieczenia nią zobowiązań wobec innych podmiotów, co sprzyja zwiększeniu płynności i obniżeniu kosztów finansowania.

ROZWIĄZANIE Propozycją jest aby umowne zakazy, choć nadal pozostałyby skuteczne, nie rodziły bezskuteczności czy nieważności umowy przelewu. Naruszenie zakazu mogłoby skutkować jedynie odpowiedzialnością odszkodowawczą zbywcy wierzytelności, czyli wierzyciela swojego dłużnika, do drugiej strony umowy, co z jednej strony pozwoli zachować ważność umowy przelewu, a z drugiej pozwoli dłużnikowi dochodzić odpowiedzialności kontraktowej wobec zbywcy za naruszenie umowy i należyście chronić jego interes. W tym celu konieczna byłaby zmiana brzmienia art. 509 § 1 kodeksu cywilnego na następujące: „Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie albo właściwości zobowiązania. Przelew wierzytelności z pominięciem umownego zakazu lub warunków jest skuteczny wobec dłużnika. Nie uchybia to przepisom o odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania”.

31. FORMA UMOWY CESJI WIERZYTELNOŚCI UTRUDNIAJĄCA ZARZĄDZANIE WIERZYTELNOŚCIAMI

OPIS Z praktycznego punktu widzenia poziom formalności wzrasta w przypadku przelewu wierzytelności zabezpieczonych tytułem egzekucyjnym lub tytułem wykonawczym – konieczne jest wtedy w praktyce, dla możliwości wszczęcia egzekucji lub wstąpienia do już toczącego się postępowania egzekucyjnego przez nabywcę wierzytelności, wykazanie przejścia wierzytelności w formie z notarialnie poświadczonym podpisem.

SKUTKI Powoduje to, że niejednokrotnie bardzo obszerne dokumenty zawierające listę zbywanych wierzytelności (np. 1000 stron) muszą być parafowane przez strony i opieczętowane przez notariusza, co wydaje się nieproporcjonalnym wymogiem w dobie gospodarki cyfrowej. Komplikuje to praktyczną stronę procesu zarządzania wierzytelnościami, nie zwiększając w żaden sposób bezpieczeństwa dłużnika.

ROZWIĄZANIE Rozwiązaniem może być wyraźne ustawowe uwzględnienie w postępowaniu dotyczącym tytułu egzekucyjnego, wykonawczego lub postępowania egzekucyjnego okoliczności, że wykazy wierzytelności stanowiące załącznik do umowy przenoszącej wierzytelności będą w formie dokumentowej. Do sądu, w razie potrzeby będą przesyłane wyciągi poświadczone przez notariusza lub pełnomocników biorących udział w sprawie.

Proponowane jest uzupełnienie przepisów art. 788, 804¹ oraz 804² kodeksu postępowania cywilnego o dodatkowy ustęp: „Dla celów wykazania przejścia uprawnienia dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym, w przypadku gdy do samej umowy przelewu dołączony jest wykaz przenoszonych wierzytelności w formie dokumentowej, wystarczające jest przedłożenie umowy przelewu z podpisem urzędowo poświadczonym oraz wyciągu z wykazu przenoszonych wierzytelności. Art. 129 stosuje się odpowiednio do wyciągu z wykazu przenoszonych wierzytelności”.

